

Демиденко Н.Ю., студентка, м. Дніпропетровськ, ДДФА

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Перехід до інформаційної економіки нерозривно пов'язаний з бурхливим розвитком електронних засобів зв'язку, новітніх цифрових технологій, які істотно скорочують терміни відтворення інформації, забезпечують можливості її використання, внесення змін, швидкого постачання інтелектуальних продуктів споживачам. Сучасні інформаційні технології, зокрема мережа Інтернет, сформувалися як потужний інформаційний простір. Свобода обміну повідомленнями має на меті рівний доступ користувачів до інформації з будь-якої, навіть з найвіддаленішої точки планети. На жаль, часто ми не замислюємось над проблемами правовідносин, які при цьому виникають. Твори, представлені в електронній формі та доступні в мережі, можуть використовуватись необмеженим колом користувачів у будь-який момент часу. Кожен твір, розміщений в Інтернеті, стає легкою здобиччю для порушників авторського права.

Окремі сучасні автори розглядають проблему захисту авторських прав у мережі Інтернет, шукаючи шляхи до її вирішення. Наприклад, О.М.Пастухов наголошує: «Оскільки судове переслідування за численні «мікропорушення» авторських прав в Інтернеті є нездійсненим з юридичних, соціальних та економічних причин завдання, володільцям авторських прав на розміщення в Інтернеті твори слід активніше використовувати існуючі технологічні засоби захисту своїх прав» [4]. Проти цього активно виступає В.М.Антонов, який стверджує: «в Україні існує багато можливостей стосовно законного захисту інтелектуальної власності та комп'ютерного авторського права» [1]. О.Жилінкова, спираючись на досвід американських фахівців організації «Creative

commons», пропонує правовласникам розміщувати на своїх творах в Інтернеті позначку: дві літери С у колі, щоб позначки виступали як спеціальні ліцензії, якими регулюються відносини між автором і потенційним користувачем [2].

Інформація передається за допомогою Інтернету у вигляді об'єктів, що охороняються правом інтелектуальної власності, зокрема: літературних, музичних та аудіовізуальних творів, фотографій, ілюстрацій, малюнків, карт, планів, схем [3, с. 213].

Перенесення зростаючої кількості об'єктів авторського права у цифрове середовище породжує реальну загрозу їх зміни та фальсифікації, створення дешевих і високоякісних копій, широкого розповсюдження з порушенням законодавчих норм. Користувачі комп'ютерів зі спеціальними пристроями отримують можливості запису та перезапису з подальшим їх відтворенням на будь-якому побутовому пристрої.

Через недовірливість традиційних підходів до охорони та захисту авторських прав на сучасному етапі постає нагальна необхідність їх перегляду, усвідомлення того, що інституційне середовище функціонування інтелектуальної власності в індустріальну епоху виявилось непридатним для інформаційного суспільства. Саме тому завданням сучасного права інтелектуальної власності є досягнення справедливого та життєздатного балансу інтересів власників прав та користувачів об'єктів авторського права, розміщених в Інтернеті.

Найбільш ефективними методами захисту та охорони об'єктів авторського права у мережі Інтернет, крім встановлення правових норм на законодавчому рівні, є технічні та маркетингові засоби захисту творів. До них можна віднести:

- метод «Годинникова бомба»: автор розповсюджує повноцінний об'єкт авторського права, але встановлює дату, після якої доступ до нього буде неможливим;

- захист від копіювання, тобто автор встановлює кількість разів, коли файл може бути скопійований;
- застосування криптографічних конвертів: твір зашифровано так, що доступ до нього можливий з використанням ключа до шрифту, за який стягується відповідна плата [5, с. 216];
- використання агентів – це комп'ютерні програми, які автоматично виконують попередньо визначені команди, наприклад, пошук у мережі контрафактних примірників творів;
- звернення за допомогою до клірингових центрів: автор надає центру право ліцензувати свої права на твір, центр приймає плату від користувача і передає її власникові авторських прав;
- метод стенографії: процес приховування інформації у файлах, що буде доказом авторства;
- метод «Маячок» – це особлива позначка, яка розміщується на творі і спрацьовує під час несанкціонованого використання, надаючи можливість знайти порушника авторських прав [6].

Таким чином, на сьогодні проблема збереження об'єктів авторських прав у мережі Інтернет набуває особливої актуальності, так як на кожному кроці ми стикаємося з явищем плагіату, незаконного копіювання творів чи окремих елементів і їх розповсюдженням. Саме тому в еру інформаційних технологій важливими кроками є розробка і використання заходів, що допоможуть урегулювати відносини авторського права в глобальному інформаційному просторі; забезпечення відповідності законодавчих норм рівню розвитку суспільства.

Список літератури: 1. **Антонов В.М.** Інтелектуальна власність і комп'ютерне авторське право. – К.: КНТ, 2005. – С. 147. 2. **Жилінкова О.** Реалізація прав інтелектуальної власності в Інтернеті за допомогою ліцензії Creative Commons // Юридичний журнал. – 2011. – №2(104). – С. 55. 3. **Нагорняк Г.** Стан та проблеми захисту інформаційних продуктів як об'єктів авторського права у мережі Інтернет // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2012. — Вип. 2 (7). — С. 209-217. 4. **Пастухов О.М.** Авторське право в Інтернеті. – К.: Вид-во «Школа», 2004. – С.127. 5. **Петренко К.** Проблеми захисту авторського права в мережі Інтернет // Вісник ОНУ ім. І.І.Мечникова. – 2012. – Вип.7. – С. 209 – 217. 6. **Римаренко І.В.** Захист авторських прав та творів, розміщених в Інтернеті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VAPSV_pdu/2011_3/St_10.pdf